

TRI ZDRAVÍCE

50-letnica duhovništva patra Petra Opeke, 70. Slovenski dan in 73-letnica društva Slovenska vas

Nedeljsko jutro, 9. novembra 2025, se je kiti-
lo z jasnim nebom in toplimi sončnimi žarki.
V mislih se je najbrž marsikateremu popot-
niku tega dne namenjenemu v Lanús izrisal
dobrodušen obraz Vsemogočnega, ki je na
široko razprl svoje roke, da bi blagoslovil
zbrano Božje ljudstvo pričakujoče vélikega
praznovanja. In res je bilo tako. Blagoslov je
bilo moč ne zgolj zaslutiti, ampak pristno iz-
kusiti. Tako silno je bil prisoten, da se je od
navdušenja orosilo oko in da so se ga skoraj
mogli dotakniti prsti. Težko je z besedami
opisati razpoloženje, ki je velo iz množice src
združenih v molitvi, v evharistiji – zahvali – za
dar življenja, za dar duhovništva, za dar Kris-
tusove daritve na lesu križa.

Dvorišče kolegija župnije Marije Kraljice je
pokalo po šivih, ko so k oltarju pristopali kar-
dinal, nadškofje, škofje, duhovniki, diakoni.
Ne glede na barvo talárja so vsi vzeti izmed
ljudi za ljudi prihajali pred Gospoda z name-
nom, da obhajajo Najsvetejšo daritev za bla-
gor zaupnega jim ljudstva.

Medtem, ko je iz mnogih grl odmevala slo-
venska cerkvena pesem, so bile vse oči uprte
v zlatomašnika patra Petra Opeko, sina argen-
tinske zemlje, v katero so pognale slovenske
korenine. »Bogu hvala in zahvala!«, se je ne-
slišno oglašala hvalnica proti nebu. Kakšna
nepopisna milost je, ko ti je dano skupaj z
Božjim darom, kot je Peter za človeka, dvi-
gati roke proti nebeškim višavam v občestvu
Cerkve različnih jezikov in različnih kultur.

Liturgičnemu opraviilu je predsedoval kar-
dinal, primas Argentine in nadškof nadškofije
Santiago del Estero msgr. Vinko Bokalič Iglič,
ki je v pridigi tudi nagovoril zbrano množico,
ob njem pa so somaševali škof škofije Avel-
laneda-Lanús msgr. Marcelo Julián Margni,
škof emeritus msgr. Rubén Oscar Frassia,
nadškof emeritus nadškofije Corrientes
msgr. Andrej Stanovnik, nadškof emeritus
nadškofije Ljubljana msgr. dr. Anton Stres,
misijonar in zlatomašnik Peter Opeka, de-
legat Slovenskega dušnega pastirstva Franci
Cukjati ter ostali duhovniki iz Argentine in
Slovenije.

Med vidnejšimi predstavniki civilne sfere
so bili navzoči veleposlanica Republike Slo-
venije v Argentini Tina Vodnik, predsednik
društva Zedinjena Slovenija Jure Komar,
predsednik Slovenske kulturne akcije Dami-
jan Ahlin in predsedniki slovenskih domov v
Buenos Airesu.

Ob sklepu bogoslužja je spregovoril tudi
zlatomašnik sam in kot že neštetokrat do
sedaj izpričal, kako močno karizmo mu je
namenil nebeški Oče. Besede, pa čeprav še
tako preproste v svoji vsebini, najdejo pot
prav do jedra srca. Najbrž zato, ker niso ni-
koli usmerjene v lastno hvalo, ampak v hvalo
Tistega, ki je vzrok, bit in cilj vsega, kar biva.
V hvalo Tistega, ki nas je prvi naučil, kaj res-
nično pomeni ljubiti. Pater Peter je ob tej
priliki povedal, da sicer ni nepomembno, iz
katerega naroda izhajajo naše korenine, a ko
govorimo o odnosu do sočloveka, moramo
biti najprej bratje in sestre, kjerkoli že smo.
Na tem svetu smo namreč vsi tuji, vsi prise-
ljenci, ker smo državljani Božji in je naša pra-
va domovina v nebesih. Po sklepnem blagos-
lovu je zadonela – lahko bi rekli ponarodela –
slovenska cerkvena pesem Marija, skozi
življenje. Mnogo grl se je oglasilo iz pisane
množice Mariji Pomagaj na čast in gotovo bi
se še kakšno več, ako bi poznalo besedilo te
slovenske pesmi.

Praznovanje se je v nadaljevanju preselilo
v Hladnikov dom v neposredni bližini župnij-
ske cerkve Marije Kraljice v Lanúsu. Dom je
ob obeleževanju svoje 73. obletnice ustano-
vitve gostil še Slovenski dan, ki je bil 70. po
vrsti. Odlična ekipa sodelavcev v kuhinji in
mladih v strežbi je poskrbela za okusno ko-
silo, med katerim sta bili podeljeni priznanji

društva Zedinjena Slovenija. Najprej patru
Petru Opeki za njegovo življenje in delo mi-
sijonarja v Atanarivju. V dar je prejel kipec
Lujánske Matere Božje, umetniško delo, ki so
ga oblikovale redovnice iz Betlehema v sa-
mostanu Svete Marije v Sveti Trojici v Merlu
v provinci San Luis. Podoba je ročno izdelana
iz dolomitskega kamna in nato patinirana.
Dalje je bilo priznanje podeljeno tudi Franci-
ju Sušniku za dolgoletno požrtvovalno delo v
skupnosti Hladnikovega doma. Tu je bil skozi
leta nepogrešljiv člen različnih dejavnosti kot
športni referent, odbornik, predsednik, pod-
predsednik in v zadnjih letih kot tajnik.

Po obedu se je med zbranimi razvil prije-
ten klepet. Ko se je dan nagnil v pozno po-
poldne, so bili vsi prisotni povabljeni na
dvorišče, da bi prisostvovali kulturnemu
programu. V kratkih pozdravnih nagovorih
so spregovorili veleposlanica Republike Slo-
venije v Argentini Tina Vodnik, predsednik
društva Zedinjena Slovenija Jure Komar in
predsednica doma Slovenska vas Kristina Gr-
bec. Slavnostni govornik je bil nadškof eme-
ritus msgr. Andrej Stanovnik, ki je predstavil
govor na temo kulturne identitete Slovencev
v Argentini. Kot osrednje sporočilo razmi-

šljanja je bila izpostavljena misel o neločljivi
povezanosti med vero, kulturo in oblikova-
njem človekove identitete in poslanstva. V
nadaljevanju kulturnega programa, ki so ga
obarvale slovenske in argentinske narodne
tradicije, so se predstavili folklorne plesne
skupine iz slovenskih domov Slovenska vas
(Lanus), Naš dom (San Justo) in Pristava (Cas-
telar), maturanti Slovenskega srednješolske-
ga tečaja ravnatelja Marka Bajuka Rast LIV in
fantovska glasbena zasedba Los Tilos. Pro-
gram je s svojo bogato barvitostjo odseval
lepoto kulturne tradicije, ki jo predstavljata
dve domovini, vsaka na svoji strani Atlantika.

Z zaključkom uradnega dela se je odprla
pot sproščenemu druženju in plesu ob zvo-
kih domačega narodnozabavnega ansambla
Potomci. Pridne roke mojstrov peke so pos-
krbele za dobrote iz nepogrešljive argentin-
ske parille, hišni bar pa tudi ni skopalil z na-
borom pijač po meri zbranih gostov.

Bog povrni vsem sodelujočim za njihov
trud, ki so pripomogli k tako polnemu sreča-
nju slovenske skupnosti v Argentini.

Gašper Mauko

TRI ZDRAVÍCE: 50-LETNICA DUHOVNIŠTVA PATRA PETRA OPEKE,
70. SLOVENSKI DAN IN 73-LETNICA DRUŠTVA SLOVENSKA VAS

HOMILIJA
Mons. Vinko Bokalič, nadškof in kardinal primas

PRAZNIK POSVETITVE LATERANSKE
BAZILIKE - 50. OBLETNICA
DUHOVNIŠTVA G. PEDRA OPEKE, C.M.

Dragi bratje:

Povezani s to čudovito slovesnostjo univerzalnega značaja danes sodelujemo pri evharistiji, da praznujemo edinost Cerkve, občestvo s Svetim očetom in naš poklic, da smo Božja družina. Tempelj je znamenje tega srečanja med otroki istega Očeta, prostor, kjer se skupnost prepozna, ponovno sreča in obnovi v veri.

V tej isti slovesnosti se zahvaljujemo za zelo poseben razlog: za 50 let duhovništva g. Petra Opeke, misijonarja lazarista, ki že pol stoletja služi Cerkvi na otoku Madagaskar, darujoč svoje življenje v službi najrevnejšim.

To je trenutek srečanja, veselja in globoke hvaležnosti za to, kar je Bog storil v Petrovem življenju, ter predvsem za vse, kar je Peter izlil v življenje malgaškega ljudstva.

Gospodova beseda nas danes vodi k temi templja.

V Svetem pismu je bil tempelj sveti kraj, točka srečanja Izraelovega ljudstva z njihovim Bogom. Tam so se zbirali vsi, še posebej med velikimi prazniki, kot je bila velika noč. Prihajali so v dolgih romanjih, prinašajoč svoje darove, obnavljajoč vero v odredujočo Božjo ljubezen in se spominjajoč veselja, da so bili rešeni iz Egipta, iz suženjstva, da bi hodili proti novi deželi svobode.

Praznujemo tudi danes posvetitev lateranske bazilike, papeževe katedrale, »Matere in Glave vseh cerkva na svetu«.

Izraz »Mati« se ne nanaša toliko na stavbo samo, ampak na delo Svetega Duha, ki se v tem templju razodeva in obrodi sadove po službi rimskega škofa, dosegajoč vse skupnosti, ki ostajajo v občestvu s Cerkvijo, ki ji

Tempelj je znamenje tega srečanja med otroki istega Očeta, prostor, kjer se skupnost prepozna, ponovno sreča in obnovi v veri.

on predseduje.

To cerkveno edinost ima značaj univerzalne družine in tako kot je v vsaki družini mati, tudi lateranska bazilika predstavlja to duhovno materinstvo celotne katoliške Cerkve.

Jezus je na svoji poti mnogokrat obiskal tempelj, že kot otrok. Toda s svojim naukom in svojo daritvijo mu je dal nov pomen.

Prešel je od materialnega templja k duhovnemu templju, od prostora ritualnih daritev k prostoru srečanja z Očetom.

Ko pravi: »Poderite ta tempelj in v treh dneh ga bom postavil«, je mislil na tempelj svojega poveljčanskega telesa. Takrat učenci tega niso razumeli, toda kasneje, v luči Svetega Duha, so spoznali, da Jezus govori o novi Božji navzočnosti med ljudmi: o svoji lastni osebi, vstali, živi med svojim ljudstvom.

S tem dejanjem Jezus pripravlja svoje učence, da odkrijejo nov način bogoslužja. Ne gre več za zunanje daritve, temveč za življenje edinosti med vero in življenjem, za češčenje »v duhu in resnici«.

Tempelj tako postane kraj češčenja, poslušanja, srečanja z Bogom. Toda to ni individualistično srečanje: je srečanje družine, kjer se kot bratje v hoji za Kristusom obnavljamo, delimo vero, življenje, boje in upanje.

Zato je tempelj srečanje z Bogom in srečanje z brati, globoko občestvena dimenzija, ki jo je Jezus želel vtisniti novemu krščanskemu bogoslužju.

V evangeliju Jezus, ko pride v tempelj, ugotovi, da so ga spremenili v trg.

Nato s preroško močjo vzklikne: »Ne delajte iz hiše mojega Očeta hiše trgovine!«

Njegova strastna in hkrati ljubeča reakcija izhaja iz gorečnosti za Gospodovo hišo, iz njegove želje, da očisti ne le kamne templja, temveč tudi srca vernikov.

Tempelj je moral biti kraj srečanja, sprave, veselja. Ljudstvo je prihajalo z veseljem, prinašajoč svoje dobrine in upanja, toda hkrati je potrebovalo očiščenje, vrnitev k Božji usmiljeni ljubezni.

Jezus vrne templju njegov prvotni pomen: prostor sprave in občestva, kjer Božje ljudstvo obnavlja svojo sinovsko naravo in svojo pripadnost Kristusovemu telesu.

Tako kot je bil tempelj za Izrael sveti kraj, tudi mi potrebujemo posebne prostore, kjer ponovno najdemo Boga ljubezni in življenja.

Naše življenje se giblje med vrtoglavicami, konflikti, dramami in skrbmi. Včasih izgubimo zavest o Božjem očetovstvu, in prav v templju — v tišini, v skupni molitvi, v evharistiji in v Besedi — znova začutimo njegov objem, njegovo tolažbo, njegovo poslanje.

Krst nas je naredil za Cerkev, skupnost, Božje ljudstvo.

In tempelj je vidno znamenje tega občestva: sveti prostor, ki nas združuje kot družino, ki nas obnavlja, ki nas spodbuja, da živimo dosledno, dejavno, solidarno vero.

Sveti Pavel nas v prvem pismu Korinčanom vabi, da pogledamo globlje:

»Mar ne veste, da ste Božji tempelj in da Božji Duh prebiva v vas?«

Vsaka oseba je sveti tempelj.

Pravo bogoslužje Bogu ni omejeno na molitve ali obrede, ampak se izraža v konkretni ljubezni, v usmiljenju in sočutju do bratov, še posebej do trpečih.

Sveti Jakob to jasno pove: »Čista in neomažeževana vera pred Bogom Očetom je: obiskovati sirote in vdove v njihovi nadlogi ter se varovati madeža sveta.«

Zato se pravo češčenje udejanja v delih: v nežnosti, pozornosti do bližnjega, v pripravljenosti služiti.

In tu močno zasije zgled gospoda Petra.

Njegovo življenje je živo odsevanje vere, ki se uteleša v dejanjih.

Petdeset let je služil najrevnejšim na Madagaskarju, obnavljajoč zlomljena telesa in duše, spremljajoč zgodbe bolečine z gestami nežnosti, dialoga in sprejemanja.

Tam, med najbolj potrebnimi, tempelj ne zasije zaradi arhitekturne lepote, temveč zaradi veselja Božjega ljudstva, ki moli, poje,

Gospod Peter je gradil materialne templje, da, toda predvsem žive templje, sestavljene iz moških, žensk in otrok, ki kljub bedi odkrivajo dostojanstvo, da so ljubljene od Boga.

pleše in praznuje vero.

To je živa Cerkev, Cerkev, ki je utemeljena na Gospodu, ki živi iz zakramentov, ki je občestvo, sprava in mir.

Cerkev, ki posreduje upanje sredi revščine in odseva navzočnost živega Boga med svojimi otroki.

Gospod Peter je gradil materialne templje, da, toda predvsem žive templje, sestavljene iz moških, žensk in otrok, ki kljub bedi odkrivajo dostojanstvo, da so ljubljene od Boga.

Prebujal je vesti, spodbujal pravičnost, organiziral skupnosti in združil vojsko laikov, predanih človeškemu razvoju in bratski službi.

Njegovo življenje uteleša zapoved svetega Janeza: »Laž je reči, da ljubimo Boga, če ne ljubimo brata.«

To je prava religioznost: tista, ki se živi v vsakdanji službi, v daritvi samega sebe za dobro drugih, še posebej najbolj oddaljenih.

Dragi bratje, to je živi odsev vere, utelešene v dejanjih.

Kako lepo se je zahvaliti Bogu za to pričevanje, za to življenje, posvečeno službi drugim, za ta zgled, ki nas vabi k obnovi naše lastne vere.

Tempelj — naj bo iz kamna ali iz mesa — nas spominja, da Bog prebiva med nami, da smo njegovo živo bivališče, in da smo poklicani, da njegovo ljubezen posredujemo ne le z besedami, temveč z dejanji.

Prosimo Gospoda, naj pričevanje misijonarja Petra obnovi naš krščanski poklic, in naj vsak izmed nas, tam kjer živi in služi, postane majhen tempelj, kjer zasije ljubezen, pravičnost in mir kraljestva.

Amen.

TRI ZDRAVÍCE: 50-LETNICA DUHOVNIŠTVA PATRA PETRA OPEKE,
 70. SLOVENSKI DAN IN 73-LETNICA DRUŠTVA SLOVENSKA VAS

GOVOR NADŠKOFA STANOVNIKA

Kulturna identiteta Slovenca iz Argentine - Vloga vere pri medkulturnem povezovanju

Ob današnji 70. obletnici praznovanja “Slovenskega dne” ter 73. obletnici delovanja Društva “Slovenska vas” mi je v čast, da z vami delim nekaj uvodnih misli o slovenski identiteti nas, ki smo rojeni v Argentini ter o vlogi vere kot mostu med kulturami.

Navdihnjen z lepim geslom, ki vodi to versko in kulturno srečanje – »Vredno in ponosno je živeti slovenstvo!«– bi vam rad na kratko predstavil, kako doživljam in razumem svojo slovensko identiteto kot nekdo, ki je rojen v Argentini in ni odraščal v slovenskem okolju, razen v prvih dvanajstih letih življenja.

Moja starša, oba verna in zavedna Slovenca, sta prišla v Argentino in tukaj se jima je rodil prvi sin, ki ima danes čast, da z vami deli, kaj mu pomeni biti Slovenec prve generacije, rojene v Argentini.

Naj dodam, da je bilo moje zadnje leto v Slovenski vasi leto 1962, ko sem zaključil osnovno šolo v Baragovem Misijonišču, skupaj z našim dragim in uglednim misijonarjem Pedrom Opeko ter drugimi tovariši, med katerimi so nekateri že pokojni.

Od takrat naprej sem imel le občasne stike s slovensko skupnostjo v Argentini in s Slovenci v domovini svojih staršev. Kljub temu sem iskreno hvaležen za redne pošiljke slovenskih revij in časopisov, tako iz slovenske skupnosti v Argentini kot iz Slovenije, saj mi je to omogočilo, da sem vsaj delno ohranil jezik – čeprav mi slovenščina ne teče povsem gladko.

Danes se počutim globoko hvaležnega in počaščenega zaradi povabila, da z vami delim dragoceno dediščino vere in kulture, ki smo jo prejeli od naših prednikov.

Smo to, v kar verjamemo

Res mi je bil všeč geslo, ki ste ga predlagali za ta dan: »Vredno in ponosno je živeti Slovenstvo!« Da bi razumeli globino vpliva, ki ga ima to geslo na nas, vas vabim, da se sedaj pokrižamo: »V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Amen«.

Morda je presenetljivo, da začnemo s tem čudovitim povzetkom naše vere, v katerem izražamo bistveno resnico, na kateri počiva vse naše življenje, in verjamemo tudi, da na njej stoji tudi celotno stvarstvo. Nič čudnega torej ni, da je blaženi Slomšek priporočil, da je treba »vsak dan začeti z Bogom in končati z Njim, zaupati Njemu vsa svoja dela, da jih živimo v Njegovo čast in za naše odrešenje«. Zato tudi mi začnjam svoje razmišljanje s tem dejanjem vere.

Začetek z znamenjem križa, v katerem poimenujemo Boga, razodetega kot enega in troedinega, nam ne pove le, kdo je On, ampak hkrati tudi, kdo smo mi. Zdaj pa bodimo pozorni da vidimo kako znamenje križa kot geslo prežemata celoten naš »bitje, obstoj in delovanje«, torej ne samo naše slovenstvo y ampak tudi naše argentinstvo.

Navdihnjeni z našim geslom vas vabim, da ve vprašamo, kako lahko otroci in vnuki slovenskih staršev in starih staršev, ki so se rodili v Argentini in so v tej državi živeli vse življenje, izrazijo svojo istovetnost in kaj zanje pomeni doživljati slovenstvo v drugačnem kulturnem kontekstu, kot je argentinski. Ali so ti otroci in vnuki bolj Slovenci kot Argentinci, ali pa, nasprotno, naj bi bili bolj Argentinci kot Slovenci? Geslo se nanaša na pogum in ponos, ker se počutimo Slovenci, vendar ga ta domoljubni občutek izraža pesnik Kuntner, mož, ki se je rodil in živel v Sloveniji.

Kakšne občutke pa tistim, ki smo se rodili in živeli v Argentini, vzbuja naša pripadnost dveh kulturama z izrazitimi razlikami in kakšno zavedanje prebuja? V vsakem primeru je izjemno pomembno, da si iz lastnih korenin pomagamo izraziti, kdo smo. Zato menim, da gre za

privilegiran trenutek, ko smo si danes vzeli čas za razmislek o tako pomembni temi za vsakega od nas in za celotno skupnost.

Dovolite mi, da z vami podelim izkušnjo iz časa mojega univerzitetnega študija.

Profesor, ki je poznal moje etnično poreklo, me je povabil, naj predstavim svojo izkušnjo pripadnosti dvema kulturama in pojasnim, katera od njiju v meni bolj prevladuje: slovenska dediščina ali kultura, ki sem jo vsrkaval že od zgodnjega otroštva v argentinskem okolju.

Moj odgovor je bil približno takšen: Nedvomno sem sin slovenskih staršev in se kot tak tudi čutim. Kot Slovenec se identificiram po veri in kulturi, ki sem ju prejel od njih in slovenske skupnosti, vendar čutim, da je Argentina moj dom v čustvenem in simbolnem smislu pripadnosti. Danes se z večjo jasnostjo zavedam, da je bila vera tisti notranji prostor, iz katerega sem lahko sprejel svojo dvojno in raznoliko kulturno pripadnost.

Vera: ključ človeške identitete

Ljudje morajo najti sebe, druge in svojega Stvarnika. Ker si življenja nismo dali sami, ampak smo ga prejeli, čutimo globoko željo, da bi vedeli, kdo smo, kdo so naši bližnji, od kod prihajamo, kam gremo in kakšno je naše poslanstvo. Odgovor na ta vprašanja ni le v naših rokah, temveč v srečanju s našim Stvarnikom, in to srečanje se dogaja ker se nam je On razodel v polnosti v Jezusu.

Zahvaljujoči njemu je mogoče srečati Boga in z njim vzpostaviti tesno vez. On je Pot, Resnica in Življenje (Prim. Jn 14,6), in kdor ga sreča, odkrije smisel svojega življenja in odgovor na temeljna vprašanja človeškega obstoja. Zato je vera, skupaj z življenjem, največji dar, ki smo ga prejeli. Vera in kultura so nujni in neločljivi resničnosti za razkrivanje vsega bogastva, ki smo ga podedovali z rojstvom v Argentini, kot otroci in vnuki slovenskih staršev in starih staršev.

Katoliška vera nam je omogoča, da obe istovetnosti združimo v presežno sintezo, skozi katero lahko izkusimo bogastvo obeh kultur, ki se ne mešata ali zamegljujeta, temveč se harmonično dopolnjujeta v novo identiteto, utemeljeno v argentinskih in slovenskih koreninah.

Zahvaljujoč veri lahko presežemo skušnjava zapiranja v nacionalizme, ustrezno ovrednotimo bogastvo, ki ga prinaša naša dvojna narodnost in ga združimo v novo in obogateno identiteto. Zdaj je pa pravi čas da se da se vprašamo kakšno povezavo ima znamenje križa z geslom, ki nas spremlja, in kakšen vpliv ima znamenje križa na argentinstvo, ki prav tako oblikuje našo bit in naš obstoj.

Znamenje križa, geslo »Vredno in ponosno je živeti slovenstvo!« ter naše argentinstvo, niso zgolj simbolični gesti ali okrasne fraze: so duhovni in kulturni stebri, ki nas utrjujejo v tem, kar smo, in nas varujejo pred razkrojem, ki ga povzroča določena miselnost, usmerjena v izbris razlik in poenotenje vrednot.

Vera: povezovalni ključ do istovetnosti

Izziv dostojnega življenja in resnične svobode je v tem, da se naučimo krepiti svojo identiteto iz verskih in kulturnih korenin, ki so globoko zasidrane v posamezniku in v skupnosti. Ko govorimo o naši slovenski kulturi – o našem »slovenstvu« – je ključno, da jo gradimo v tesni povezanosti z vero in kulturo. Katoliška vera daje globlji smisel naši slovenski identiteti, ki smo jo prejeli od svojih prednikov.

Upoštevajmo tudi, da naše slovenstvo ni »bitje« v Sloveniji, temveč »bitje« v Argentini – in prav ta razsežnost oblikuje naš edinstven način bivanja in obstoja v svetu. S tem se dotikamo

bistvene teme: za nas, biti Slovenec ne pomeni zgolj pripadati domovini svojih prednikov, temveč pomeni živeti slovenstvo v argentinskem kontekstu – kot »Argentinski Slovenci«. In prav na to smo lahko ponosni.

Vprašanje, ki si ga moramo zastaviti, je, kako v sebi uskladiti slovenstvo in argentinstvo tako, da se nobeno ne zmanjša, temveč da oba dosežeta svoj polni izraz. Sprašujemo se, ali je takšen človeški podvig sploh mogoč. Kako nekomu uspe biti eno in drugo hkrati? Ali je lahko nekdo hkrati Slovenec in Argentinec?

Skušnjava je v tem, da izberemo prevlado enega nad drugim, ne glede na to, kateri je podjarmljen. Gre za zapeljivo iluzijo hitre in poenostavljene rešitve bivanja. A ta totalitarna možnost – stara kot človeštvo samo – zmanjšuje osebo in osiromaši skupnost. Nasprotno, ustvarjeni smo bili za občestvo: da bi bili umetniki usklajevanja, povezovanja in preoblikovanja – ne pa podrejanja ali izničenja.

Zato zavračamo totalitarno skušnjava, v kateri je en del absolutiziran in se pretvarja, da zajema celoto. Namesto tega razmislimo o rešitvi, ki jo ponuja krščanska vera, in v njej našli sintezo, ki presega kulturno dilemo in omogoča enakovredno sobivanje argentinske in slovenske istovetnosti.

Da bi to uresničili, se moramo vrniti k znamenju križa in se poglobiti v sporočilo, ki ga ta kretnja nosi v sebi. Ko izgovorimo besede »V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha«, poimenujemo Boga kot enega in troedinega. S tem izpovemo, da obstaja enotnost, ki ne izniči raznolikosti; da smo v navzočnosti raznolikosti, ki je vključena, ne potlačena; enotnosti, ki je vključujoča, ne nasilna.

Lahko rečemo, da gre za raznoliko enotnost in enotno raznolikost – za skrivnost, ki presega logiko izključevanja in nas vabi v občestvo. Človeška bitja so odsev tega čudeža raznolike enotnosti, ki je omogočila naš obstoj. To pomeni, da za resnično razumevanje samih sebe moramo premišljevati o Bogu – o tistem Bogu, ki se razodeva kot Oče, Sin in Sveti Duh, v čigar imenu se zaznamujemo z znamenjem križa.

Vera: povzetek in obzorje kultur

Pomembno je imeti v mislih, da se življenje vere vedno razvija znotraj določene kulture – in prav v tej kulturi dobi izkušnja vere svoje posebne značilnosti. Zato način, kako Argentinec izraža vero, ni povsem enak izražanju Slovenca, niti ni enak izražanju argentinskega Slovenca, kot je to pri večini prisotnih tukaj. Zato se vprašajmo, ali ne bi morali poleg ponosa, ki ga čutimo kot Slovenci, s hvaležnostjo priznati tudi dar kulture, v kateri smo se rodili.

Vera je previdnostna sestavina, ki nam omogoča, da se z zaupanjem odpremo življenju vere v argentinski kulturi, ne da bi se bali, da bo zaradi te odprtosti naša slovenska istovetnost oslajbljena ali izgubljena. A ne pozabimo: vsaka pristna odprtost do drugega – ne glede na to, kdo je – vedno vključuje spremembe na obeh straneh, če si resnično želita srečanja, dialoga in skupne poti.

Zato v srečanju, kjer eden spoštuje identiteto drugega, je odprt za njegovo sprejemanje in pripravljen na medsebojno povezanost, lahko dozori nova istovetnost – takšna, ki ne pomeni izgube ali zamenjave prvotnih identitet, temveč njihovo obogatitev.

V resnici se poklicanost vsakega človeka, ustvarjenega po Božji podobi in sličnosti – Boga, ki je skrivnost občestva in poslanstva – uresničuje in dosega svojo srečo ter izpolnitev in obstoj v svetu. Zato lahko govorimo tudi o utopiji spravljenega človeštva – o viziji, kjer

raznolikost ne razdvaja, temveč povezuje; kjer srečanje ne ogroža, temveč gradi; in kjer istovetnost ne zapira, temveč odpira prostor za skupno rast in presežno občestvo.

Vera: navdihujoči ključ do poslanstva

Da bi resnično razumeli, kdo smo, kdo je drugi in zakaj obstajamo, se moramo obrniti k Bogu. Skozi Njega, z Njim in v Njem vstopamo v čudovito skrivnost, da smo bili ustvarjeni iz ljubezni in za ljubezen – za občestvo in poslanstvo.

Naj nekoliko razjasnimo to misel: Bog, ki ga zremo in ki nam razodeva, kdo smo, je postal naš »sopotnik«, da bi nam pokazal nenadomestljiv, jasen in temeljni ključ za dosego enotnosti v raznolikosti – ali z drugimi besedami, za ljubezen, kakor ljubi sam Bog. S tem nam je odprl pot do izpolnitve tiste globoke želje po sreči in polnosti, ki jo je položil v srce vsakega človeka.

Ta ključ je križ – kraj, kjer je Jezus Kristus iz ljubezni daroval svoje življenje. Na križu nam je razodel, kaj pomeni hoditi drug z drugim in ne drug proti drugemu; kaj pomeni živeti skupaj v miru, skrbeti za prostor, v katerem bivamo, ga izpopolnjevati in skupaj potovati proti polnosti ljubezni. Za Boga, ki nam ga je razodel Jezus Kristus, se enotnost v raznolikosti uresničuje po poti križa. Hoja – kot smo pravkar izrazili – skupaj z drugimi in ne drug proti drugemu, se doseže po poti križane ljubezni.

Poglabljanje lastne identitete in ustvarjalno sodelovanje z drugimi, očiščeno skušnjave po prevladi, pa tudi odpora do podrejenosti, ki razoseblja, postane mogoče po zaslugi močne in skrivnostne dinamike križane ljubezni. »Ni večje ljubezni, kakor je ta, da kdo dá svoje življenje za svoje prijatelje« (prim. Jn 15,13).

Zato je krščanska vera izjemno močan vir – edinstven med vsemi kulturami in verami sveta – ki omogoča resnične možnosti za združevanje ljudstev in kultur v občestvo, kjer vsak prispeva najboljšo iz svojega bistva. Vera ne izključuje, temveč povezuje; ne izniči razlik, temveč jih preobrazi v bogastvo skupne poti.

Naši starši in stari starši so globoko čutili, da bi se ob izgubi vere – in s tem ob prenehanju zaznamovanja sebe in bližnjih z znamenjem križa – vsak pomemben življenjski načrt sesul. Ne pretiravamo, če rečemo, da je bilo za naše prednike nadaljevanje njihove kulturne identitete neločljivo povezano z vero in upanjem. Njihova istovetnost je dobila smisel in legitimnost prav skozi to duhovno sidro, ki je osmišljalo njihovo bivanje in delovanje v svetu.

Tu govorimo o bivanjskem križišču – o točki, kjer je življenje postavljeno na kocko do te mere, da zanje ne bi imelo smisla ostati Slovenci, če bi odložili znamenje križa. Vera, ki je hranila njihovo upanje in jih krepila v križani ljubezni, kakršno so zrl v Jezusu Kristusu, je podpirala in osmišljala njihovo življenje v Družini, Cerkvi in Skupnosti.

Imamo dovolj razlogov, da z globokim prepričanjem trdimo: »Vredno in ponosno je živeti slovenstvo!« Imamo pa tudi tehtne razloge, da se Bogu zahvalimo za priložnost, da smo svojo slovensko istovetnost lahko živeli in razvijali potopljeni v argentinsko kulturo – in da smo bili s tem dvojno obogateni.

Naša argentinsko-slovenska identiteta tako postaja sveto poslanstvo: da jo še naprej gojimo, jo velikodušno delimo s slovenskim in argentinskim ljudstvom in jo odgovorno prenašamo prihodnjim rodovom – kot dar, kot dediščino in kot klic k občestvu in poslanstvu.

Andrej Stanovnik

Buenos Aires, Slovenska Vas, 9. november 2025

69. OBLETNICA NAŠEGA DOMA SAN JUSTO

»Ne gane moja se zvestoba!«

Letno praznovanje Našega doma San Justo je potekalo v nedeljo, 12. oktobra. Dogodek je bil pomembna priložnost za srečanje skupnosti, prijateljev in družin, ki so se zbrali, da bi skupaj počastili dosežke in napredek ustanove.

Le nekaj minut pred začetkom slovesne svete maše so se na trgu pred sanjuško stolnico zbrali ponosni nosilci slavnostnih zastav, dekleta in fantje v narodnih nošah, veleposlanica Republike Slovenije v Buenos Airesu ga. Tina Vodnik, predsednik Zedinjene Slovenije, inž. Jure Komar, ter predstavniki slovenskih domov iz bližnje in daljne okolice. V srcih vseh navzočih se je zbudil občutek pripadnosti in hvaležnosti.

Opoldne se je začela slavnostna maša za vse žive in rajne rojake iz našega okraja. Maševal je g. Franci Cukjati, petje pa je napolnilo stolnico z zvoki mešanega pevskega zbora San Justo pod vodstvom prof. Diega Pereza. Posebej ganljiv trenutek je nastopil, ko so s petjem sodelovali tudi gostje iz Slovenije – člani okteta In spiritu. Njihovi glasovi so se nežno dotaknili src vseh prisotnih, kot bi veter iz domovine pobožal vsakega rojaka, ki že dolgo hrepeni po domačem zvoku in besedi.

Po končani maši smo se odpravili v dom, kjer smo s toplino in iskrenimi nasmehi pozdravili vse prisotne ter skupaj zapeli argentinsko in slovensko himno. V prijetnem in slovesnem vzdušju so nato k mizam pristopili mladi strežniki, da bi začeli s kosilom. Zadišalo je po domačem kosilu!

Med kosilom smo imeli čast prisluhniti čudovitim glasovom slovenskega okteta In spiritu. Začutili smo, da ni pomembno, kje smo – dokler smo skupaj. Srca je prevečala misel: domovina živi v nas; potomci imamo slovenske korenine! Oktet deluje od leta 2006, tokrat pa je prvič nastopal zunaj Evrope – kar je bil za vse nas poseben dogodek. Sestavljajo ga: 1. tenor – Peter Fazarinc, Tilen Podergajs; 2. tenor – Anžej Gračner, Jaka Marguč; bariton – Amadej Šopar, Martin Selan; bas – Peter Osetič, Andrej Kravos. Njihove pesmi so razveselile vse prisotne in ustvarile prijetno, praznično vzdušje. Posebno še, ker nam je Martin Selan – nekdanji član Našega doma, ki danes živi v Sloveniji – ganjivo spregovoril o svojem otroštvu in o vsem dobrem, kar je prejel od slovenske skupnosti pod južnim križem.

Poleg tega smo praznovali in čestitali duhovnikoma naše skupnosti, ki sta praznovala rojstni dan v the dne: g. Franciju Cukjati in g. Gašperju Mauku. Preden smo nadaljevali s praznovanjem in akademskim delom programa smo si vzeli trenutek, da smo se iskreno zahvalili ter z aplavzom počastili vse, ki so sodelovali pri pripravi in izvedbi kosila.

Meso in priloge je imel na skrbi Martin Godec s sodelavci. Juho so pripravili člani društva upokojencev. Za okusen štrudelj sta poskrbela Nejko Magister in Ivanka Zupanc s sodelavci. Kosilo je postregla mladina Našega doma, krofe pa so pripravile Marija Krajnik Štrubelj, Aleksandra Grilj Taboada, Miriam Mehle Altini in Magda Skvarča Trpin.

Po kosilu smo se vsi zbrani pomaknili v prostore zgornje dvorane. Uradni del programa se je začel s povabilom predsednika naše ustanove, g. Marjana Godca, ki nas je ob pomembnem praznovanju toplo nagovoril in s

svojimi besedami otvoril akademijo. Slavje se je nadaljevalo z govorom predsednika Zedinjene Slovenije, inž. Jureta Komarja, ki je ob 69. obletnici Našega doma spregovoril o pomenu skupnosti, preteklosti in prihodnosti naše skupne poti. Njegove besede so še dodatno poudarile veličino in pomen tega dogodka.

Na koncu je zbrane nagovorila tudi ga. Tina Vodnik, veleposlanica Republike Slovenije v Buenos Airesu. Njene besede so prinesle občutek povezanosti z domovino ter dodale slovesu čustveno in simbolno težo.

Letošnje praznovanje obletnice naše ustanove nosi poseben pomen. Ne praznujemo le dolgega in zvestega delovanja skupnosti, temveč tudi pomemben zgodovinski mejnik – 80 let od prihoda slovenskih izseljencev v Argentino.

Ob tej obletnici se z globoko hvaležnostjo spominjamo poguma, vere in odločnosti tistih, ki so v iskanju svobode in dostojnega življenja zapustili svojo domovino, s seboj prinesli jezik, kulturo, tradicijo in neomajno zvestobo slovenstvu; ter vseh tistih, ki so zaradi te zvestobe darovali svoja življenja na oltarju domovine.

Pod letošnjim geslom »Ne gane moja se zvestoba!« izrekamo spoštovanje vsem, ki so – ne glede na bolečino izseljenstva – ostali zvesti svojim koreninam, vrednotam in narodni identiteti. Njihova neomajna pripadnost Sloveniji in prenašanje slovenske dediščine na nove generacije ostajata temelj naše skupnosti.

Veliko pričakovanja je bilo o letošnji igri. Za Županovo Micko se je skrivalo kar nekaj imen, ki so bili strnjeni v izbranem geslu. Izbor igre je poln sporočil in vsebine: Županova Micka je prva komedija v slovenskem jeziku, prvič igrana v zasedbi gledališke skupine Našega doma, spisal jo je prvi slovenski dramatik, Anton Tomaž Linhart, čigar okroglo obletnico smrti -230 let- obhajamo prav letos.

Županova Micka nam na zabaven način prikazuje človeške slabosti, prevzetnost človeka in kako naj bi se v družbi pospeli, a ne ravno po dobrih lastnostih. Na nasprotni plati nam igra naslika preprostega, načelnega človeka iz kmetov doma.

Režiserka Ivana Tekavec nas je ponovno veselo presenetila z odličnim delom. Predstava je bila tekoča, zabavna in polna življenja. Prizora sta bila lepo povezana, tempo igre pa ravno pravi, da je gledalce držal v napetosti in smehu do konca. Videlo se je, da so igralci dobro razumeli like in besedilo, kar je rezultat skrbnega režiserskega vodenja in priredbe besedila.

Prav posebej velja pohvaliti usklajenost igral-ske zasedbe in zanimivo uporabo prostora.

- **Župan (Andrej Mehle)** je odlično upodobil poštenega župana in samozavestnega očeta, ki lepo skrbi za hčerko Micko. Imenitno se je vživel v vlogo. Naj bo to začetek mnogih prihajajočih nastopov!
- **Micka (Tatjana Malovrh)** je sijajno odigrala preprosto, a bistro dekle, ki s svojo prebrisanostjo premaga bogatejšo. Bila je naravna, pristrčna istočasno tudi odločna, ko je prikazala bistro dekle, ki zna obrniti stvari v svojo korist.
- **Anže (Aleks Puntar)** je s svojim nastopom in tonom glasu fantastično odigral kmeta, ki ljubezen dojema povsem iskreno in odkritosrčno. Po začetnih zapletih je skrbel za veliko smeha. Njegova telesna govorica in izrazni način igranja sta bila zelo prepričljiva.
- **Šterfendolka (Cilka Bregar)** Izvežbana igralka, ki obvlada scenski prostor in slehernega prepriča s svojo odločnostjo in glasnim značajem. Vnesla je veliko energije in humorja, ko je predstavila žlahtno gospo, ki pokončno in prefinjeno obravnava z goljufom, ki jo je v ljubezni prevaral.
- **Tulpenheim (Marko Štrubelj)** je izvrstno prikazal ošabnega plemiča, ki misli, da lahko

s svojim plemiškim naslovom dobi vse, kar želi. Njegov nastop je bil zelo duhovit. Odlično je izpostavil razlike med “gospodo” in “navadnimi ljudmi.”

- **Monkof (Vanči Štrubelj)** Izurjen igralec, ki vedno in znova publiko navduši s komičnim nastopom ter lepo izgovorjavo, Dodal je pravo mero zabavne zmede. Upodobil je koristolovca, ki na koncu dobi svoj delež “pravice”.
- **Glažek (Toni Rovani)** Odličen igralec, ki je s svojo preprostostjo in duhovitimi opazkami popestril dogajanje. Izredno pritegne njegova mimika, ki je dodala veliko komičnega učinka in živahnosti na odru.

Predstava Županova Micka je bila res uspešna. Igralci so pokazali veliko igralskega talenta, režiserka pa je vse elemente lepo povezala v celoto. Verjamemo, da so se gledalci nasmejali in uživali od začetka do konca, saj so igralce in vse sodelavce nagradili z močnim aplavzom.

Hvaležni smo vsem, ki ste pripomogli k tako pristrčnemu in prijetnemu programu. Iz srca – hvala!

Posebno moramo poudariti sceno, kostume, maskiranje in pričeške. Scenografija je bila zelo dobro zasnovana in izpeljana. Zahvala naj gre Silviji Tekavec za risbeni načrt, Pablo Zafra je pa poskrbel, da je s pomočniki postavil kulise. Oder je bil lepo urejen in domiselno postavljen, kar je ustvarjalo prijetno kmečko vzdušje. Kostumi so bili prav tako odlični – barviti, značilni za čas dogajanja in lepo usklajeni z vsako vlogo. Videlo se je, da je bilo v pripravo vložena veliko truda in ustvarjalnosti. Iskrena zahvala nenadomestljivi Lučki Bergant Uštar, ki je skrbela za brezhibnost mikrofonom, ki so jih tehnično urejali člani skupine Luč & zvok Našega doma. Izredno delo je opravila tudi šepetalka Veronika Godec Marini. Osvetljavo sta mojstrsko in skrbno pripravila Aleks Šuc in Matjaž Ribnikar. Z odličnim uspehom sta zaokrožile odrsko predstavo Veronika Malovrh in Ana Clara Zafra, ki ste lepo poskrbele za maskiranje in pričeške.

Posebej moramo poudariti nastop okteta In spiritu iz Slovenije, ki so velikodušno spregjeli vabilo k sodelovanju pri igri in občinstvo razveselili s prijetnim petjem, ko so v uglajenih narodnih nošah skupaj s Tulpenheimom zapeli podoknico. Zahvala gre tudi folklorni skupini Mladiki pod vodstvom Mirijam Mehle Javoršek za pripravo plesa, ter Slovenski šoli Franceta Balantiča, Slomškovega domu in Mirijam Oblak za sodelovanje z rekviziti. Plakat, oglas in program je oblikovala Veronika Kržišnik Modic; fotografiranje je imel na skrbi Marko Vombergar; snemanje, Albert Muha. Za povezovalne besede in predstavitev akademije pa Lucijana Oblak in Kamila Taboada.

V sproščenem in prijateljskem vzdušju smo praznični večer nadaljevali na dvorišču v spodnjih prostorih, kjer nas je s svojo glasbo razveselila skupina Potomci. Damijan Marinič, Nace Kržišnik in Martin Marolt so pripravili čudovit venček slovenskih pesmi, ki so ga z veseljem delili z nami.

Ob prijetnih melodijah, dobri kapljici, pogrnjenih mizah in prijateljskem klepetu smo skupaj ustvarili toplo in nepozabno vzdušje – vredno tega prazničnega dne.

NDSJ

POZDRAVNE BESEDE PREDSEDNIKA NAŠEGA DOMA, MARJANA GODCA

69. OBLETNICA NAŠEGA DOMA

»Ne gane moja se zvestoba!«

Spoštovana veleposlanica Republike Slovenije v Buenos Airesu, ga. Tina Vodnik in njen soprog g. Jure Vodnik, spoštovani predsednik Zedinjene Slovenije, g. Jure Komar, spoštovani delegat za Slovensko dušno pastirstvo v Argentini, g. Franci Cukjati, spoštovani duhovniki, g. Robert Brest, g. Gašper Mauko, g. Toni Burja, spoštovani predsedniki in zastopniki domov ter organizacij spoštovani gostje iz Slovenije, člani okteta In spiritu, dragi člani, družine in prijatelji Našega doma San Justo!

Iskreno dobrodošli na praznovanju 69. obletnice Našega doma San Justo, ki jo letos obeležujemo pod geslom:

»Ne gane moja se zvestoba!«

To geslo, preprosto in hkrati globoko, nas spominja na tisto, kar nas že skoraj sedem desetletij povezuje – na zvestobo Bogu, domovini in vrednotam, ki so bile temelj naše skupnosti od prvih dni njenega obstoja.

Letos se obenem spominjamo 80. obletnice slovenskega begunstva – dogodka, ki je za vedno zaznamoval naš narod. Naši predniki so takrat, v težkih časih, zapustili domovino, a s seboj prinesli vero, jezik in ljubezen do slovenstva.

Te vrednote so jim pomagale, da so v novi domovini, tukaj v Argentini, znova postavili temelje svojega življenja – in zgradili našo ustanovo, kraj srečevanja, prijateljstva, petja, molitve in še.

Danes stojimo na teh temeljih.

Toda Naš dom ni le spomin na preteklost – je živa skupnost, kjer se prepletata dediščina naših prednikov in upanje prihodnjih rodov.

Njegova vloga danes je jasna: ohranjanje povezanost, spodbujati sodelovanje med generacijami in skrbeti, da zvestoba, o kateri govori naše letošnje geslo, ni le čustvo, temveč dejanje – v delu, prostovoljstvu in srčnosti.

Res je, pred nami so novi izzivi, ki zahtevajo več skupnih naporov. Živimo v času, ko je potrebno veliko več dela, da ohranimo našo skupnost močno in povezano. Čeprav se število sodelujočih manjša, potreba po sodelovanju še nikoli ni bila večja. Naši domovi in organizacije potrebujejo mlade, ki bodo prevzeli pobudo, in starejše, ki bodo delili svoje izkušnje. Sedaj ni čas, da se umaknemo, temveč da se še bolj zavzamemo za našo skupnost.

Naj bo današnje praznovanje priložnost, da z isto zvestobo, ki je pred osmimi desetletji dajala moč beguncem, tudi mi nadaljujemo njihovo delo.

Naj nas vera, družina, prijateljstvo in ljubezen do slovenstva še naprej vodijo pri gradnji skupnosti, ki ne pozablja svojih korenin, a pogumno gleda naprej.

Naj Bog blagoslovi Naš dom, vse, ki ste danes tukaj, in vse, ki nas spremljate v duhu.

In naj nas ob zaključku spremljajo besede, ki izražajo bistvo današnjega dne:

»Slovenec sem, Slovenec sem, od zibel do groba — ne gane moja se zvestoba, ne gane moja se zvestoba.«

Bog vas živi!

PRISTAVSKI DAN 2025

Za letošnje praznovanje 58. obletnice Društva Slovenska Pristava smo imeli poseben obisk številne skupine rojakov iz Mendoze. Zato smo za geslo izbrali “Od Pampe do Andov nas družijo skrivnostne vezi”.

Praznovanje Pristavskega dne smo pričeli že v petek, 31.oktobra, z družabnim večerom na vrtu Pristave, ob prižganem kresu. Najprej se je predstavila folklorna skupina “Nageljni”, ki jo sestavljajo mladi iz Mendoze, pod vodstvom Daniela Hamdana. Zaplesali so slovenske in argentinske folklorne plesе. Nato nam je “domači” Moški zbor, pod vodstvom Matjaža Rožanca zapel tri narodne pesmi. Za konec, pa se jim je pridružil Mendoški pevski zbor, da so skupaj zapeli narodno pesem “Rož, Podjuna, Zilja”. Krasen začetek praznovanja pristavkega dne! Pozdravi, razgovori in družabno petje se je potegnilo v noč, dokler je še žerjavica tlela.

Osrednje praznovanje pa je bilo v nedeljo, 2. novembra. Najprej je bil pozdrav namenjen vsem navzočim, posebno še predstavnikom bratskih domov in častnim gostom, med njimi veleposlanici Republike Slovenije Tini Vodnik in njenemu možu Juretu, ki sta prvič prestopila prag Slovenske Pristave.

Po dviganju zastav in petju himen smo šli v kapelo, kjer smo prisostvovali pri zahvalni sveti maši, ki jo je daroval naš župnik, g. Franci Cukjati, in pri kateri je pel Mendoški pevski zbor.

Po sveti maši so nas mendoški rojaki razveselili s kratkim koncertom. Na začetku jim je pristavski predsednik Bine Magister izrekel dobrodošlico, se jim zahvalil za obisk in jim čestital za dolgoletno zvestobo in ljubezen do slovenske pesmi, saj Mendoški zbor že beleži 78-letnico obstoja. Ubrano in z občutkom so nam zapeli slovenske in argentinske narodne pesmi. Njihov dirigent, Diego Bosquet pa je pred vsako pesmijo na kratko opisal zgodovino oz. izvor pesmi, kdo jo je uglasbil ali priredil, itd.

Ko smo se pomaknili v spodnje prostore h kosilu, pa smo sprejeli častnega gosta, misijonarja in zlatomašnika g. Petra Opeko. Kosilo se je, seveda, malo zakasnilo saj pozdravov, objemov in slikanja kar ni bilo konca. Po kosilu pa nam je g. Peter izrazil svoje občutke ob ponovnem srečanju s sorodniki in rojaki. Hvaležen Bogu za zgled staršev, ki so raje vse

izgubili, da so lahko ohranili vero, hvaležen za mešanico slovenskih vrednot z argentinskim značajem, ki mu je pomagala na svoji duhovniški in misijonski poti. Globoke misli izrečene v preprostih besedah.

Mendoški zbor mu je v zahvalo zapel “Cueca de la viña nueva”, nato pa so se jim še pridružili člani “Učiteljskega pevskega zbora Emil Adamič” in nam vsem skupaj zapeli pesem “Pevce” pod vodstvom pevovodkinje Anastasije Banovec.

Popoldanski program se je pričel s pozdravi predsednika Društva Slovenska Pristava Bineta Magistra, predsednika Zedinjene Slovenije Jureta Komarja in veleposlanice Republike Slovenije Tine Vodnik.

Kulturni program z naslovom “Spet trte so rodile, prijat’lji, vince nam sladkó”, ki ga je povezoval Dani Kocmur, nas je ob petju, plesu in slikah, v mislih popeljal po naših vinorodnih pokrajinah, ali bolje rečeno po vinorodnih deželah in njenih okoliših. Na velikem ekranu smo si ogledali slike in videoposnetke slovenskih in argentinskih vinorodnih dežel ter spoznali njihove posebnosti kot so primorske osmice, dolenske zidanice, bizelske repnice, klopotci, itd. Pri vsaki vinorodni deželi pa so nam zapeli pesem ali zaplesali ples iz dotičnega kraja. Nastopali so Mendoški pevski zbor, mendoški “Nageljni” s slovenskimi in mendoškimi plesi, pristavska šolska

folklorna skupina z belokranjskim plesom ter pristavska folklorna skupina s prekmurskim plesom in argentinskim “Periconom”.

Bilo je zelo lepo potovanje za vse nas, ki smo, kot je bilo rečeno “vpeti v argentinsko stvarnost a se naše misli, občasno, obrnejo na deželo na sončni strani Alp.”

Sledile so zahvale: najprej Daniju Kocmurju in Dominiku Oblaku za pripravo kulturnega programa. Za predstavitev s slikami in grafično oblikovanje so poskrbeli Saši Golob, Tomaž Kenda in Tomi Maček, za scenski prostor pa Andrej Golob s sodelavci.

Posebna zahvala je veljala vsem nastopajočim.

Praznovanje pa smo nadaljevali na pristavkem vrtu v prijateljskem razgovoru in tudi s plesom ob zvokih skupine Potomci.

D.O.

OKTET IN SPIRITU v Našem domu San Justo

Gostiti prijatelje je vedno posebna priložnost, ki nas navdaja z veseljem in pričakovanjem.

V soboto, 18. oktobra, smo imeli čast v Našem domu sprejeti Slovenski oktet *In spiritu*. Njihov obisk nas je navdušil ter ustvaril nepozaben glasbeni večer, poln umetniškega navdiha in prijetnega vzdušja.

Začetki Okteta segajo tja v leto 2006, ko je skupina mladih, še ne polnoletnih fantov iz Vojnika pri Celju združila svoje glasove iz čiste strasti do prepevanja slovenskih ljudskih in umetnih pesmi. Iz mladostne zagnanosti in prvih korakov v svet moškega osem glasnega petja, je oktet In spiritu prerasel v enega najbolj prepoznanih te vrste pevskih skupin v Sloveniji, ki se kot država ponaša z izjemno bogato tradicijo zborovskega petja in sodi v sam svetovni vrh.

Dokaz uspešnosti delovanja skupine so številna visoka priznanja ter odlična kritika na mednarodnih pevskih tekmovanjih in gostovanjih v evropskih državah. Oktet odlikuje domišljena interpretacija, glasovna zlitost in prepoznaven zvok, ki vrhunec dosega pod sedanjim umetniškim vodstvom večkrat

nagrajene zborovodkinje Danice Pirečnik.

Po toplih besedah dobrodošlice so na oder stopili člani okteta:

- 1. tenor:** Peter Fazarinc, Tilen Podergajs
2. tenor: Anžej Gračner, Jaka Marguč
bariton: Amadej Šopar, Martin Selan
bas: Peter Osetič, Andrej Kravos

Koncert je bil razdeljen na dva dela, v katerih so izbrali nabor slovenskih pesmi. Vzdušje je bilo tako prijetno, da so svojo predstavitev na koncu podaljšali z bisom, v katerem so zapeli še nekaj pesmi.

Med koncertom je besedo prevzel gospod Martin Selan, član naše sanjuške skupnosti. S prisrčnostjo se je zahvalil vsem prisotnim ter obudil spomine na čas, ki ga je pred leti preživel v Argentini, še posebej pa med njimi. Takrat je redno obiskoval prostore doma, sodeloval v odboru, mladinski organizaciji in seveda v pevskem zboru. S toplino in nasmehom se je spomnil tudi svoje družine in otrok, ki so bili dejavni člani skupnosti – obiskovali so slovensko šolo in sodelovali pri

folklori. Njegove besede so dvorano napolnile s toplino in ganljivimi spomini, ki so nas opomnile, kako globoko nas povezujejo skupne korenine in prijateljstvo.

Martin je poudaril svojo hvaležnost za vse, kar je v skupnosti prejel in se naučil. Z iskrenim veseljem je izrekel tudi zahvalo ter čestitke spoštovanemu članu, gospodu Tonetu Oblaku. Ob tej priložnosti so člani okteta gospodu Tonetu posvetili ganljivo pesem *Lastovki v slovo* (avtor: R. Simoniti, solo: Amadej Šopar), ki pripoveduje o lastovki – ptici, ki se poslovi od doma in odleti proti toplejšim krajem.

Glasba ima za Slovence poseben pomen. Skozi ljudske pesmi in zborovsko petje izražajo svoja čustva, povezanost ter ohranjajo bogato kulturno tradicijo. Petje je pogosto v središču družabnih srečanj in praznovanj, kjer se krepí občutek pripadnosti in skupnosti.

Oktet je s svojim skrbno izbranim repertoarjem navdušil vse prisotne. S pesmimi so prebudili čustva in spomine, ki so jih povezali v skupnem doživetju. Njihov nastop je bil prežet z izjemno glasbeno energijo in iskrenostjo, ki je segla do src vseh poslušalcev.

V imenu krajevnega doma San Justo je predsednik g. Marjan Godec čestital osim članom okteta, se jim zahvalil za obisk in izrazil posebno veselje, da smo znova lahko poslušali Martina peti med njimi. Oktet je prav tako izrazil hvaležnost za gostoljubje in se posebej zahvalil gospe Andrejki Selan Vombegar za pomoč med njihovim bivanjem ter organizacijo koncertov.

Po koncertu nas je čakala okusna večerja. Martin Godec, Gabi Zupanc, Maxi Trpin in

Damijan Falduto so skupaj z drugimi pomočniki poskrbeli za pripravo hrane. Med večerjo smo imeli priložnost klepetati, peti in se skupaj s prijatelji nasmejati.

Celoten večer je bil poln topline in radosti, ki nas je še dolgo spremljala – takšni trenutki nas povezujejo in napolnijo z upanjem za prihodnost.

NDSJ

PROGRAM

Prvi del

- Oj Triglav moj dom - Jakob Aljaž
Domača pesem - A. Dvorak/Slavko Mihelčič
Lastovki v slovo - R. Simoniti (solo: Amadej Šopar)
Domovina - Simon Jenko, prir. D. Krt
Kje je moj mili dom - narodna
O kresu - Cvetko Gotar/ P. Jereb

Drugi del

- Zelenica - V. Zelnik
Okoli hišice - prir. J. Gregorc
Zagorski zvonovi - M. Tomc/V.
Vodušek (trio: Tilen Podergajs, Anžej Gračner, Amadej Šopar)
Oj ta mlinar - Zdravko Švikašič (solo: Amadej Šopar)
Kemu si dala rožice - Rudi Bučar

Bis

- Mlatiči, Tri slovenske narodne,
Kako bom ljubila, Juhe, pojdamo v Škuafče

OBISK
ZLATOMAŠNIKA
P. PETRA OPEKE
Naš dom San Justo

V nedeljo, 2. novembra, smo v Slovenskem domu San Justo z velikim veseljem sprejeli p. Petra Opeko ob praznovanju 50. obletnice mašniškega posvečenja. Ob 7.30 smo se zbrali pri sveti maši v stolnici v San Justu, kjer smo skupaj praznovali in se zahvalili Bogu za njegovo dolgoletno služenje ter predanost misijonskemu delu.

Učenci Balantičeve šole so ga pozdravili in mu čestitali v slovenskih narodnih nošah ter mu izročili šopek. Pri maši so bili navzoči tudi duhovniki slovenske skupnosti – g. Robert Brest, g. Gašper Mauko in diakon g. Janez Perharič. Mladina Našega doma je lepo pela med mašo.

Med bogoslužjem je p. Peter spregovoril o svojem življenju – o tem, kako je rasel kot človek, duhovnik in misijonar. S svojimi besedami nas je spodbudil k ljubezni do Boga in k vsakodnevnemu prizadevanju za duhovno preno-vo. Poudaril je tudi pomen služenja in pomoči skupnosti, v kateri živimo.

Njegova življenjska pot, prežeta z delom za dostojanstvo, solidarnost in upanje tisočih družin, je izjemen zgled človečnosti ter vere, ki se kaže v dejanjih. Ob tej pomembni obletnici nas je njegov obisk v Našem domu navdihnil s ponosom in hvaležnostjo, saj se je ponovno povezal s skupnostjo svojih slovenskih korenin ter z nami delil bogate izkušnje svojega življe-nja in služenja najrevnejšim.

V imenu doma ga je g. Marjan Godec pozdra-vil in mu čestital za njegovo delo. Učenci šole so mu pripravili toplo dobrodošlico s petjem ter mu v imenu celotne sanjuške družine izro-čili duhovni šopek, ki je predstavljal naše mo-litve, maše in dobra dela.

Njegov obisk v Našem domu je bil dragocena priložnost, da skupaj obeležimo njegovo izje-mno življenjsko poslanstvo ter se ob tem nav-dihnemo za nadaljnje delo v duhu solidarno-sti, upanja in skupnega dobrega. Pet desetletij njegovega misijonskega dela na Madagaskarju je živo pričevanje, da lahko vera, pogum in so-čutje spreminjajo svet.

Naj nas njegovo pričevanje še naprej spod-buja, da z zaupanjem in predanostjo gradimo boljši svet – tam, kjer smo.

NDSJ

V Svobodni Sloveniji *pred 75 leti*

JANEZ E. KREK IN MI

Svobodna Slovenija, Leto VIII, Številka 48 (30. 11. 1950)

Pred 85-imi leti rojeni Krek je v 52-ih letih svojega življenja tudi pošteno za-slужil, da njegov spomin ne umre med Slovenci. Če že ne hvaležnost, ki ni po-sebno razvita čednost med nami, vsaj življenjski nagon nam vелеva, da ga ne pozabimo. Saj se tudi pri njem še ved-no moremo učiti, kako je treba življe-nje obrniti, pa četudi ne zapiramo oči pred njegovimi napakami.

Krek je bil zelo nadarjen mož. Mno-gim malomiselnim ljudem je nadar-jenost čarobna beseda, ki razloži vse, zlasti pa pomaga nalagati dolžnosti in delo drugim ter oproščati in opra-vičevati lastno lenobo. Vendar pa je treba priznati kolikostne in kakovo-stne razlike v nadarjenosti. Enako pa ne smemo pozabiti, da nadarjenost ni le dragocen, ampak tudi nevaren, kdaj vsaj nadležen dar.

H Krekovi nadarjenosti je spadala tudi njegova skoraj neizčrpna življenjska sila (vitalnost), ki mu je omogočila ne-utrudno delo. A v njej so imele svoje korenine tudi njegova močna senzi-tivnost, njegova čustvenost, ki se je mogla stopnjevati v strastnost in je prinašala neko nestalnost v njegovo delovanje, njegova občutljivost in raz-burljivost, kakor mu očitajo. Po naravni nadarjenosti, ki ni odgovoren zanjo, bi bil mogel postati velik svetnik ali zaiti v nasprotno skrajnost. Njegova zasluga pa je tudi, da je znal in hotel narediti iz sebe velikega kulturnega delavca.

Druga važna lastnost Krekova je bila zavest nekega poslanstva, zavest, da ima na svetu opraviti neko nalogo. To je pristno človeška zasvet, vendar je često tako šibka, da marsikdo misli, da je svojo življenjsko nalogo izpolnil, ker se je rodil, zrastel in zapustil po-tomstvo. Pri Kreku ta zavest morda ni bila dovolj jasna in določena, kajti bil je pač poklican, da vodi na tem ali onem področju javnega dela, ne pa, da dela na vseh in opravi tudi take opravke, ki bi mogli drugi izvršiti.

Delo, trdo in obilno delo je čarobna palica, ki pomaga najti zaklad uspe-ha. Krek je bil izredno delaven, pravi garač. Garanje samo po sebi ni zlo, celo nujna potreba; velike storitve so plod neutrudnega dela. Zlo postane garanje, kadar kvari zdravje ali hromi duha. Če Slovenec greši z garanjem, običajno to stori, ker mu žrtvuje duha. Lakomnost, “lakota slave, blaga”, je skoraj edina sila, ki mu more vzbuditi pretirano delavnost. Najmanj verjetno pa je, da bi se Slovenec pretegnil v delu za skupno dobro. Na tem polju ne seje, hoče le žeti.

Povsod se najdejo izjeme. Krek je

garal za skupnost. Njega ni gnala la-komnost. Največ dela je opravil zas-tonj, še svoj denar je pri tem zapravil in razdal. Ni pa dovolj varoval svojega zdravja. Zlasti pa se zdi, da je pogre-šil, ko je dopustil, da mu je preobilno podrobno delo hromilo stvariljnost. Kajti razlikovati nam je treba med ustvarjalnim in izvrševalnim delom. Drugega more opraviti kdorkoli; nihče ni premalo sposoben, prevzame naj-pač tisto, za kar je sposoben. Opraviti ga more, kadar hoče, posveti mu lah-ko 8, 10 ali 16 delovnih ur, če hoče in če zmore. Čim več življenjske sile ima, več more narediti; slabič se mora se-veda omejiti. Toda ustvarjalno delo, ki terja posebno nadarjenost, dasi ta ne zadostuje, se ne da naložiti komurkoli, niti ga ni mogoče omejiti na 8 ali na 16 ur na dan. V njem je nekaj skriv-nostnega. Kadar obsede človeka, ga sili k delovanju in ga ne zapusti; zasle-duje ga na ulici in na sprehodu, celo v posteljo gre za njim in mu ne da spati. Vzame mu ves čas in zajame človeka celega. Da ga more opraviti, se mora posvetiti njemu samemu. Krek pa je svoj čas razdrobil in ustvarjalca vpre-gel v jarem težaških opravkov. Preveč sil je zapravil z izvrševalnim delom, zato pa niso mogle dozoreti njegove velike zamisli, zato ni mogel dognati svojih načrtov, zato so ostale mnoge šibke točke v vsej njegovi delavnosti. Njegovo delovanje “na drobno” se nam ni izplačalo.

A to nikakor ni bila samo njegova kriv-da. K temu ga je tiral slovenski izvirni greh, neka lenobnost slovenske mno-žice, ki pusti da se izgara do izčrpa-nosti, kdor se zaveda potrebe, da se kaj naredi; s svojo brezbriznostjo ga sili, da opravi sam vse, tudi najbolj te-žaško delo, sama pa stoji ob strani in ga še priganja ter kritizira, če mu ne uspe vse, kakor bi ona hotela. Krek bi mogel biti odličen arhitekt pri graditvi naše kulture, pa je moral sam mešati malto in polagati opeko pri zgradbah, ki jih je postavljal. Mogel bi postati odličen znanstvenik, morda pesnik, vzgojitelj, časnikar ali še kaj, pa je tro-sil svoje življenjsko silo v opravkih, ki bi jih mogel izvršiti kdorkoli, ko bi si le malo podvihal rokave.

Ali je zares bilo potrebno, da je poleg svojega velikega dela, kjer ga menda res ni bilo mogoče nadomestiti, imel kakih 3000 govorov in predavanj in napisal dvakrat toliko časniških član-kov, ali da je v enem samem društvu v desetih letih 36 krat predaval, da je v enem samem volilnem boju govoril na več ko 60 shodih?

V tej luči moramo gledati tudi njego-ve napake. Nekaterе, kakor je bilo že

omenjeno, izvirajo iz iste njegove na-rave, ki mu je omogočila, da je opravil ogromno delo, ki še ni precenjeno. V njih se je pokazala druga stran velike nadarjenosti; veliki duhovi se morajo tudi boriti z velikimi težavami in izku-šnjavami. In je krivična sodba malih duš, ki mislijo, da so krepostne, ker mnogih izgredov niso zmožne.

Drugi vir Krekovih napak pa je njego-vo delo. Pri gradnji hiše lahko zagreši kako napako le tisti, ki jo zida, ne tisti, ki ob strani stoji in le nerga. Tudi more pasti in dobiti kako buško, kdor se je povzpел na oder. Toliko laže se mu kaj pripeti, če mora istočasno misliti na milijon stvari. Zato napak ne sme-mo le šteti; tehtati in primerjati jih je treba s storitvam in uspehi. Pa ne le pri drugih, marveč tudi pri sebi; to najprvo!

*

Slovenci velikih mož ne cenimo. Še skoraj zamerimo jim, da se drznejo biti večji od nas. Hočemo, da bi z nami ostali pritlikavi tudi oni. Prav zato s po-sebnim užitkom iščemo na njih napak in si jih tudi izmislimo, če jih ne odkri-jemo zadosti. Ali se v tem izraža le “die berühmte kranjska fovšija”, kakor je to našo “chednost” nazval Dežman? Ali pa morda hočemo zmanjšati ugled vel-mož, da si utešimo vest, ki nam kdaj pa kdaj morda le pravi, da bi tudi mi mogli in morali kaj storiti? Če je tako, bi bilo treba večkrat spregovoriti o delu naših kulturnih delavcev, morda pa le še ni vse izgubljeno med nami.

Naj tudi Krekov spomin budi naše vesti! Saj je on bil eden od najvidnej-ših naših vodnikov v dobi, ko se je pri nas mnogo delalo in storilo, čeprav v tem ali onem tudi pogrešilo. To je bila doba, ko se je v našem ljudstvu, mnogo prav po zaslugi Krekove be-sede, govorne in pisane, vzbudila silna volja po gospodarskem in kul-turnem dvigu. V tej dobi se je menda v vsej naši zgodovini največ storilo za ostvaritev tega, kar bi mogli imenova-ti ljudska kultura, s katero se tudi mi mnogo bolj ponašamo, kakor pa smo prežeti od nje. Naj bi Krekov duh po-novno vzbudil v naših težaških dušah tako voljo do dviga, napredka in izpo-polnitve, da se ne bomo tako krčevito bali dela in napora, da bomo postali zopet zmožni postavljati si in dosega-ti višje življenjske in kulturne ideale, kakor pa je postati pisar! Ali pa, če že tega sami nismo zmožni, da bomo vsaj veseli tistih med nami, ki morejo po-kazati več življenjske sile in podjetno-sti ter kulturne volje!

Vinko Brumen

SPREHOD SKOZI ZGODOVINO KRIŠKE GORE

Kriška gora je 385 metrov visok hrib nad Suho krajino, ki se nahaja 4 km severovzhodno od Golega vrha. Sodi v občino Žužemberk. Bližnje vasi so Vrhovo, Gornji in Dolnji Križ, Vrh, Poljane, Šmihel in Prapreče.

Še pred stoletjem je bila Kriška gora zasajena z vinogradi, med katerimi so naši predniki zgradili majhne hrame – zidanice, obdane s kamnitimi škarpami in brajdami.

Dandanes so obdelani vinogradi že redkost; opuščene prerašča ostroga, grmovje, starih vinskih hramov domala ni več, novejše »vikendice« le občasno oživijo. Srnjad se iz bližnjih gozdov spusti skozi preraščeno trtje do Krke pit.

Alojzij Zupanc, župnik, ljudski zgodovinar in znani Suhokranjec, je ohranil zgodovino Kriške gore v zanimivem spisu, ki naj jo prilagajeno približamo mladim generacijam.

Od kod ime Kriška gora in kdaj se prvič omenja?

Na zahodnem koncu gore, v enem od vinogradov v spodnji vrsti, so bili najdeni kovanci s podobo sv. Mohorja in Fortunata ter oglejskega patriarha; tak denar je bil v veljavi okrog leta 1000 pred Kr. Verjetno je bila vinska gorica pred 900 leti, lahko pa tudi že prej, v rimskih časih. Je novce izgubil vinogradnik?

Župnik Zupanc je v matičnih knjigah odkril, da je bil pred več kot 200 leti nekdo krščen »iz vinogradov sv. Križa«. Vinogradi so bili v lasti cerkve sv. Križa na Vrhovem.

Zemljiški gospod teh vinogradov je bila nekdanja župna nadarbina (Pfarrhof, Seisenberg). V arhivu sodnije v Žužemberku je bil 12 cm debel urbar z napisom Berg Kreutzberg, Pfarrhof Seisenberg – Kriška gora, Župna nadarbina Žužemberk, ki je leta 1943 žal zgorel.

Vinogradi so bili darovani cerkvi sv. Križa na Vrhovem. Ker pa cerkev ni mogla biti zemljiški gospod, je to nalogo opravljal župnik v Žužemberku, pred tem pa župnik v Dobrniču, dokler v Žužemberku ni bilo samostojne župnije. Tako so vinogradi iz podložništva cerkve sv. Križa na Vrhovem prešli v podložništvo župnika v Žužemberku.

Dajatve

Žužemberški župnik je moral dajati cerkvi sv. Križa na Vrhovem letno 1 goldinar in 40

Pogled na Kriško goro

Trgatev leta 1960

Okno s kovanimi jeklenimi rešetkami

krajcarjev. Sam je prejemal od vinogradov najemnino, in sicer 6 veder (Landeimer) in 22 mer (Mass) vina ter polovico vinske desetine. Druga polovica desetine se je delila na dva dela: ¼ je dobil grad Žužemberk, ¾ pa samostan Pleterje.

V Kriški gori je bilo 77 vinogradov. Če bi vsak vinogradnik pridelal približno 500 litrov vina, bi bilo to približno 40 000 litrov, od tega 4000 litrov desetine, razdeljene takole: župnik v Žužemberku je dobil 2000 litrov, Grad Žužemberk in samostan Pleterje pa po 1000 litrov vina. Župnik je desetino odslužil z gorsko mašo na Vrhovem, v četrtek po Binkoštih je vodil procesijo po vinogradih v cerkev sv. Marjete, kjer je bila druga sv. maša. Pri procesiji so bili štirje blagoslovi z Najsvetejšim. Tudi davek v državno blagajno je plačal v znesku 1 goldinar in 40 krajcarjev.

Moč cesarja Friderika III. (1415 – 1493) so občutili tudi vinogradi v Kriški gori. Stičani so se pritoževali, da ljudje potrgajo grozdje in ga odpeljejo, preden se pobere desetina. Zato je Nj. Veličanstvo cesarja kot vojvoda dežele Kranjske izdalo uredbo, da se grozdja ne sme odpeljati iz vinogradov, dokler ni odesetinjeno. Najprej je dal ta privilegij samo Stični, pozneje pa tudi drugim zemljiškim gospodom. Grozdje je dozorelo, kmet bi rad potrgal, a grozdja ni smel odpeljati domov. Zato so poleg vinogradov postavili lesene hrame, v katerih so shranili trgatev. Tako so zaradi sicer osovražene uredbe nastale prijazne bele zidanice, ki so postale prostor shranjevanja pridelanega vina in orodja, pa tudi druženja in praznovanja.

Kdo je vinograde v Kriški gori daroval cerkvi sv. Križa, o Kriškem županu in nekaterih pravnih zadevah v življenju vinogradnikov

Ljudski zgodovinar Alojzij Zupanc je raziskoval, kdo je Kriške vinograde daroval cerkvi sv. Križa na Vrhovem. Darovalne listine niso odkrili. Predvideva se, da je bil približno od 12. stol. dalje lastnik Gospodstvo Žužemberk (Herrschaft Seisenberg). Na Blaju- vinorodni rebri pred Kriško goro – so bili grajski vinogradi. Pred gradom Žužemberk so bili lastniki grofje Šumberški. 6. 7. 1177 je grof Meinhard s Šumberka daroval stiškemu samostanu Draščo vas in Globoko. Verjetno je, da so Šumberški gospodje takrat podružnični cerkvi sv. Križa na Vrhovem darovali prijazen vinski grič nad Krko, od koder so sami polnili vinske kleti. V tem času, ko je bila cerkev sv. Križa lastnica vinogradov, so bili vinogradniki dedni najemniki. Vinograd so morali obdelovati, sicer bi jim ga zemljiški gospod vzel in ga dal drugemu v najem.

Kriški vinogradniki so imeli svojega župana. Znan je bil Jurij Rošel – Andrejko z Vrha. Zato so imeli Andrejkovi takrat največji vinograd in najlepšo zidanico v Kriški gori. Za svoje županske posle so bili župani plačani s tem,

da so dobili v užitek eno parcelo. Vsako leto dvakrat so župani, drugod tudi gorščaki ali gorniki, sklicali shod ali večje vseh vinogradnikov, kjer so reševali vinogradniške zadeve: uredili sporne meje, popravili pota in drugo.

Glavna pot je vodila čez Blaj do ceste na Vrhovem. Pri takih shodih so se ljudje večkrat prepirali, vpili, večali... Od tod pregovor: Veči, kot bi gmajno delili.

Župnik Ignacij Mlakar je leta 1804 napravil vlogo na Kresijo v Novem mestu, v kateri se je pritoževal, da ne ve, kdo so pravni nasledniki vinogradov v Kriški gori, ker jih ne prepisujejo na dediče in nimajo posestnih listov. Zato je začel zahtevati, da lastniki pridejo k njemu po posestne liste in za to plačajo 1 goldinar s kolekom. Od prodanega ali kupljenega vinograda so morali plačati določene vrednosti. Ljudje so se temu upirali. Kresija je župniku odgovorila, da je zahteva po posestnih listih sicer upravičena, vendar pa se ljudi v to ne sme siliti.

Cesar Jožef II. (1741 -1790) je ukazal, da morajo kmetje odkupiti zemljo od zemljiških gospodov, le-ti pa jo morajo prodati. Vinogradniki so torej odkupili vinograde v last, najemnine niso več dajali, desetina pa je še ostala. Vse kupne pogodbe so bile shranjene v Sodnji v Žužemberku, žal pa so zgorele med zadnjo vojno. Cena za en vinograd je bila približno 10 goldinarjev.

Kriški vinogradi so bili sajeni v treh vrstah: prva do pota, druga obsega najbolj strmo pobočje, tretja pa poteka na vrhu gorice.

Po odkritju Amerike je tudi Kriška gora doživela katastrofo. Z ameriško trto je prišla do tedaj neznana trtna uš in trtna rja – peronospora. Bolezen se je bliskovito širila po vsej Evropi. V 70. -tih letih 19. stol. so začeli vinogradi v Kriški gori propadati, zidanice so se opuščale in se podirale.

Iz tistih časov je ohranjena pesem Antona Hribarja- Korinjskega Nova Dolenjska, ki jo je zložil l. 1895.

Anton Hribar – Korinjski : Nova Dolenjska

Vinograd zal imeval sem, v vinogradu pa hram, Pogosto vanj hodeval sem s prijatelji in sam.

Ko prišel je Martinji dan, naš vinograjski god, gos pekla se je in puran, in jaz sem bil gospod.

Gorenjski vrli so možje pri nas se bratili; kupili vinca na voze in dobro platili.

Zdaj prišla v gore je mrčad, na trtje sedla je, požrla trtje mi in sad, vinograd snedla je.

Prišel strupene rose strup, ožgal je trt mladje; umrl je trs, umrl je up, gorje mi, oj, gorje!

Zelena gora, vinograd, sedaj si pust in gol, več ni zelenja, naših nad, tu, tam stoji še kol.

Majolike pokriva prah, stiskalnice gnijo; oh, mene pa prevzema strah, ko golo zrem goro.

Stenska poslikava v zidanici

Zidanica Jožeta Mrvarja

Obnovljena zidanica Jožeta Mrvarja v Kriški gori - 2011

Stare sorte trt: lipna, belina, škrtatna in druge so propadle. Od 77 vinogradov v Kriški gori jih je ostalo nekaj v spodnji vrsti, kjer so začeli s cepljenimi trtami na ameriški podlagi. Med samorodnicami je bila prva izabela ali črni amerikan, ki je prevladoval kar nekaj desetletij.

Znano je, da je Peter Žigon iz Renč na Primorskem leta 1908 zidal cerkev v Šmihelu in takrat zanesel v te kraje trto tinkton, klinton in huntinkton. Danes pravimo tem trtam kar palir.

Ob koncu 20. stol. je Kriška gora doživela nov, sicer krajši razcvet: obnovi vinogradov so se pridružile obnovljene in novozgrajene zidanice – vikendi.

V zadnjih 20-ih letih spet vztrajno izgublja sloves vinorodne gorice. Vse več je opuščanih vinogradov, ki jih prerašča grmovje, podirajo se škarpe, zaraščajo poti, zidanice so naprodaj.... Po podatkih iz leta 1981 (Gliha in sodelavci) so vinogradi obsegali približno 10 ha, danes se je njihova površina prepolovila. Zmanjšalo se je tudi število prebivalcev v naseljih v bližini Kriške gore.

Stari vinogradniki odhajajo, mlade odvraca sodoben način življenja, ki je vse manj povezan z delom v naravi. Spremenila se je kultura pitja. Obdelovanje vinograda za veselje v prostem času nadomeščajo potovanja, oddihi v toplicah, vikendi ob morju...

Se bo v prihodnosti še povrnilo življenje v Kriško goro, obsijano s soncem, z lepim razgledom daleč naokrog, v soteski pod njo pa šumi neokrnjena Krka z bogastvom živali in rastlin?

Anton Hribar – Korinjski (1864 -1953) je bil rojen na Malem Korinju v župniji Krka. Kot duhovnik je služboval po raznih krajih v Sloveniji. Slovel je kot ljudski pesnik in dober dušni pastir. Njegove pesmi so zbrane v zbirki »Popevčice milemu narodu«. Umrl je v Zalem Logu l.1953, kjer je tudi pokopan.

Alojzij Zupanc (1893 -1974) je bil rojen v Znojilah pri Krki. Duhovniško službo je opravljal v Dolenjskih Toplicah in Žužemberku, več kot 50 let je bil župnijski upravitelj v Šmihelu. Prizadeval si je za napredek Suhe krajine. Bil je izvrsten poznavalec njene zgodovine. Leta 1988 je v Buenos Airesu izšla Zgodovina Ajdovca, ki jo je po Zupancu priredil Janez Dolinar. V Šmihelu je postavljen Park Alojzija Zupanca, v Parku znanih Suhokranjcev v Žužemberku pa njegov bronasti relief.

Mag. Jelka Mrvar

KOLEDAR

20. do 23. novembra

Martinovanje v Mendoza

22. novembra

Predstavitve knjige
o Marjanu Grumu v La Boci

23. novembra

Praznik Kristusa kralja

29. novembra

XV. Evropski večer v Carapachayu

30. novembra

Koncert moškega zbora na Pristavi

8. decembra

Prvo sveto obhajilo
v cerkvi Marije Pomagaj

OSEBNE NOVICE

ROJSTVO

7. novembra se je v Limi, Perú rodila **Pilar Sušnik Jerman**. Srečnima staršema Mariji in Tomažu in bratcema Joaquinu in Faustini naše čestitke.

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

PRAZNOVANJE

Slovenski dan je mimo: tri praznovanja v enem!

Slovenski dan je že 70 let največja in najbolj obiskana prireditev med Slovenci v Argentini. Zanimiv je oglas, ki je v Svobodni Sloveniji vabil na prvi Slovenski dan leta 1956:

»SLOVENSKI DAN
Za brate, ki so naše pomoči potrebni“
Dopoldne ob 10.15 sv. maša na prostem, ki jo daruje preč. g. direktor A. Orehar. Pri maši poje Gallus.
Po sv. maši: Razstava slik (Hotimir Gorazd, Ciril Skebe, Franc Vresnik). — Slovenski kvartet: Tekma trojk v odbojki (River Plate : SFZ). — Skupina otrok iz Lanusa. Slovenski pevski zbor iz San Martina. Harmony Jazz. Nagradno streljanje. Planinska vas (taborenje). Ribolov. Šaljiva pošta ...in še kaj.
Poleg zgoraj omenjenih na prireditvi sodelujejo še: Svobodna Slovenija, Slovenska Dekliška Organizacija, Slovensko Planinsko Društvo, Slovenska Kulturna Akcija, Dom, Slovenski mladinski dom, Edinost, Krajevni

odbori Društva Slovencev: Florida, Lanus, Ramos Mejia, San Justo in druge organizacije.
Prireditev celodnevna.
Za postrežbo z jestvinami in pijačo dobro poskrbljeno.
Vljudno vabijo na čim večjo udeležbo

DRUŠTVO SLOVENCEV in sodelujoča slovenska društva»

Seveda je z organizacijo in pripravljanjem vsakega Slovenskega dneva ogromno dela in truda, a ob pogledu na vesele obiskovalce se ves trud hitro pozabi. Hvala Društvu Slovenska vas za brezhibno organizacijo in čestitke vsem nastopajočim! Praznovanje je bilo nepozabno.

Kaj pa o praznovanjih pišejo pregovori?

- Praznovanje je lepše, ko je delo dobro opravljeno. (slovenski pregovor)
- Ni praznovanja brez družbe. (angleški pregovor)
- Ni majhnih praznovanj. (čilski pregovor)
- Kdor ne pozna dela, ne zna ceniti slavlja. (slovenski pregovor)
- Po slavlju pridejo računi. (francoski pregovor)
- Življenje je praznovanje. (argentinski pregovor)
- Praznovanje je oblika hvaležnosti. (kitajski pregovor)
- Majhno praznovanje prinese veliko veselja. (slovenski pregovor)
- Po praznovanju pride utrujenost. (španski pregovor)
- Majhno praznovanje, veliko srce. (francoski pregovor)
- Med praznovanjem ni prostora za zamere. (turški pregovor)
- Slavje brez prijateljev ni pravo slavje. (slovenski pregovor)

Pripravil: Jože Jan

Nedelja, 23. novembra 2025

REFERENDUM

o Zakonu o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja

Glasujete lahko na Veleposlaništvu RS v Buenos Airesu, Esmeralda 910, od 9.00 do 17.00 ure.

EX CORDE

PEVSKI ZBOR SLOVENSKEGA DOMA

vas vabi na 4 pevske dogodke:

sobota, 29. novembra ob 20.30:

Koncert v cerkvi Virgen Inmaculada de Lourdes, Av. Rivadavia 6280 - CABA

nedelja, 30. novembra ob 20.00:

Koncert v cerkvi Nuestra Señora del Carmen, Justa Lima 77, Zárate

sobota, 13. decembra ob 12.00:

Cantata a Ceferino Namuncurá, bazilika María Auxiliadora y San Carlos, Av. H.Yrigoyen 3999

nedelja, 21. decembra ob 20.00:

Božični koncert v cerkvi Nuestra Señora del Carmen, Ramos Mejía

VAS PRIČAKUJEMO!

Slovenski Moški Zbor

vabi na

KONCERT SLOVENSКИH NARODNIH PESMI

Pevovodja: Matjaž Rožanec
vokalna tehnika: Leonardo Rodriguez

NEDELJA 30. NOV OB 19 URI
SLOVENSKA PRISTAVA
REP. DE ESLOVENIA 1851

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

XV. Evropski Večer

Folklorna Skupina Maribor in Slovenski Dom Carapachay vabita na

Domače jedi, točeno pivo, glasba, ples in veliko zabave!

Sodelujejo
Albert Daisen in evropske folklorne skupine!

29. novembra ob 19.00 uri
Cecilia Grierson 3867, Carapachay

Prireditev bo ob vsakem vremenu!

Carapachay

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Svobodno Slovenijo podpirajo

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

Grupo HZ

SL*AR
CÁMARA DE COMERCIO
ESLOVENO ARGENTINA

BAJDA s.r.l.

SVOBODNA SLOVENIJA | Glasilo Slovencev v Argentini

Urednika:
Mariana Poznič, Jože Jan

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LI BRE
Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires - Argentina
email svobodna.ba@gmail.com
www.svobodnaslovenija.com.ar

Ustanovitelj Miloš Stare

Oblikovanje:
Leila Erjavec, Sofi Komar

Lastnik društvo Zedinjena Slovenija

Predsednik Jure Komar